

Rijkswaterstaat

De meerwaardetoetsen van Rijkswaterstaat

Voor een sneller, beter en goedkoper project

Publiek-private samenwerking

Publiek-private samenwerking (PPS) is een samenwerkingsverband waarbij overheid en bedrijfsleven gezamenlijk een project realiseren. Met PPS kan de overheid besparen op de kosten en/of winnen op de planning en kwaliteit ten opzichte van traditionele contractvormen. De PPS Kennispool van Rijkswaterstaat heeft de taak om kennis en kunde op PPS-gebied te ontwikkelen, te bundelen en te verspreiden.

De meerwaardetoetsen van Rijkswaterstaat

Meerwaardetoetsen

(Vroegtijdig) inschakelen van de markt (private en/of publieke samenwerkingspartners) kan meerwaarde bieden. Om daar achter te komen, voert Rijkswaterstaat meerwaardetoetsen uit. Er zijn er drie: de marktscan, de public-private comparator en de public sector comparator. Elk project uit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) krijgt met minstens één van deze toetsen te maken.

Marktscan

De marktscan is verplicht voor alle MIRT-projecten. Het laat zien welke mogelijkheden er zijn om een project sneller, goedkoper of kwalitatief beter te realiseren. Van meerwaarde is sprake als betrokkenheid van de markt leidt tot kwaliteitswinst, kostenbesparing en/of versnelling. De meerwaarde van een project is te bepalen door de kansen en risico's van een project tegen elkaar af te zetten. De marktscan levert meestal meerdere oplossingsrichtingen op,

die gedurende de projectvoorbereiding verder onderzocht worden.

De marktscan bestaat uit vier modules:

- beschrijven van de projectcontext en opstellen van een plan van aanpak voor de marktscan
- inventariseren van de mogelijke opties met meerwaarde
- beoordelen van de opties in relatie tot mogelijke risico's
- rapporteren van de resultaten en de daaruit voortkomende actiepunten

Voor de marktscan is een handleiding beschikbaar. Ook is er een internettool om mogelijke meerwaardeopties effectiever te kunnen inventariseren en beoordelen.

Public-private comparator (PPC)

De PPC is verplicht voor MIRT-projecten met een budget van meer dan zestig miljoen euro en wordt ingezet voorafgaand aan een aanbesteding. Het is een kwalitatief en kwantitatief instrument dat een financiële

vergelijking maakt tussen de meest voor de hand liggende uitvoering (een DB-contract) en een publiek-private uitvoering van een project (een DBFM-contract) over een gekozen levensduur. Naast DB en DBFM zijn extra contractvormen denkbaar. De meerwaarde wordt uitgedrukt in tijd en geld.

Een PPC bestaat uit vier modules:

- opstellen van een startnotitie met projectcontext en uitgangspunten
- een kwalitatieve analyse van de verschillen tussen de te vergelijken contractvormen
- een kwantitatieve analyse door geïdentificeerde verschillen te kwantificeren
- opstellen van een eindrapportage met conclusies en aanbevelingen

Voor de PPC is een handleiding beschikbaar. Om de verschillen tussen de contractvormen effectiever te kunnen inventariseren en beoordelen, is een internettool beschikbaar. Ook is er een rekenmodel om de financiële analyse te kunnen uitvoeren.

Plaats in het MIRT

VERKENNING – <i>Waarom?</i>	Marktscan
PLANUITWERKING – <i>Wat en hoe?</i>	PPC
REALISATIE – <i>Wanneer?</i>	PSC

Meer informatie over meerwaardetoetsen kunt u vinden op internet:
www.rijkswaterstaat.nl/pps

Public sector comparator (PSC)

De PSC is een meerwaardetoets die pas gebruikt kan worden als er voor een DBFM-contract is gekozen. Het is een vergelijkingsmethode om de totale kosten over de levenscyclus van de publieke variant van een project inzichtelijk te maken. De PSC wordt ook gebruikt om private biedingen onderling te vergelijken en om te beoordelen of een publiek-private uitvoering voordeliger is.

Coachen marktscans en PPC's

Voor het uitvoeren van meerwaardetoetsen zijn er vanuit de PPS Kennispool van Rijkswaterstaat ervaren coaches beschikbaar die

het projectteam terzijde staan. De coaches komen uit verschillende delen van Rijkswaterstaat, hebben ervaring met meerwaardetoetsen en dragen de kennis hiervan over aan andere projecten. Ze lopen het hele traject van de marktscan en/of PPC mee, waarborgen de kwaliteit ervan en adviseren de projectteamleden, die de meerwaardetoetsen daadwerkelijk uitvoeren.

De coaches werken ook aan de standaardisatie van de meerwaardetoetsen en zorgen ervoor dat de ervaringen met meerwaardetoetsen binnen en buiten Rijkswaterstaat worden verspreid.

'Gebruik de kennis van je partners.'

Wat moet je doen en wat moet je laten wanneer je een marktscan of PPC gaat uitvoeren? Contractmanager Cecile Hagesteijn en projectmanager Bert van der Meulen geven tips voor succes. Zij voerden de marktscan uit voor het project 'Verdubbeling N33 Assen-Zuidbroek'. De PPC volgde kort daarna.

Marktscan

Bert: 'Werk met werk combineren'

'Voordeel van de marktscan is ook dat je er achter kunt komen dat het mogelijk is werk met werk te combineren. Zo wordt er in de buurt van de N33 misschien een recreatieplas uitgebreid. Het zand dat daarbij vrijkomt, kun je dan prima gebruiken voor het zandlichaam van de N33.'

Cecile: 'Bewuster bezig'

'Je weet zelf ook wel welke slimigheden er in een project zitten, maar door een marktscan ben je veel bewuster bezig hoe het sneller, beter en goedkoper kan. De marktscan voor de N33 bestond uit twee brainstormsessies met de provincies Drenthe en Groningen, die het project meefinancierden. Tijdens de eerste sessie hebben we out of the box gedacht, niets was te gek. Erg leuk om te doen! Tijdens de tweede bijeenkomst hebben we gekeken of de aangedragen opties reëel waren, en hebben we de risico's in kaart gebracht. Het was een slimme zet om de provincies erbij te betrek-

Het levert je voordeel op!

ken, want zij hebben veel kennis van de omgeving van de N33. Ze wisten bijvoorbeeld te vertellen dat de bodem onder de weg uit leem bestaat. Dat kun je natuurlijk prima hergebruiken in geluidswallen. Daarbij heeft de provincie veel kennis van het onderliggende wegennet dat op de N33 aansluit. Mijn tip: durf te erkennen dat je als Rijkswaterstaat ook niet alles weet en maak bij meerwaardetoetsen gebruik van de kennis die je partners hebben. Het levert je voordeel op!

Public-private comparator

Cecile: 'Een strakke agenda gehanteerd'

'De PPC voor de N33 was geen gemakkelijk proces. Het bleek erg lastig om de inhoud boven tafel te krijgen. Cijfers moesten we zelf verzamelen, of ze er waren of niet. Het is een lang proces en elke fase van een project moet je doorrekenen: de voorbereidings-, transactie-, realisatie- én onderhoudsfase, die elk ook weer deelonderdelen hebben. Daarvan hebben we ook nog eens verschillende varianten vergeleken. Een flinke klus, die als je niet oppast verzandt in het voeren van al eerder gevoerde discussies.

Ik heb er streng op gelet dat dát niet gebeurde en een heel strakke agenda gehanteerd. Wat bij de PPC belangrijk is en wat we als zeer positief hebben ervaren: betrek de Rijkswaterstaat-districten bij het proces. Zij zijn verantwoordelijk voor de onderhoudsfase en hebben daar veel kennis over. Gebruik die kennis dus in de PPC-fase.'

Bert: 'Begin op tijd'

'Provincies en gemeenten zijn nog redelijk onbekend met DBFM-contracten en moeten de tijd krijgen om te bedenken of ze een bepaalde contractvorm wel zien zitten. Dit is een denkproces dat tijd nodig heeft. Begin daarom op tijd met je PPC, het liefst al drie jaar voordat de uitvoering van een project start. Door de PPC denk je al in de planfase gestructureerd na over uitvoering en onderhoud in alle mogelijke contractvormen. Bijvoorbeeld: welke consequentie heeft de keuze voor een bepaald tracé? Heb je eenmaal de uitkomst in handen, zorg dan voor draagvlak bij het DT-RWS, zodat het de conclusies overneemt.'

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Rijkswaterstaat, de uitvoeringsorganisatie van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, werkt voor u aan droge voeten, voldoende en schoon water, vlot en veilig verkeer over weg en water en betrouwbare en bruikbare informatie. www.rijkswaterstaat.nl

Dit is een uitgave van Rijkswaterstaat (juni, 2009).

Meer informatie: PPS Kennispool, 070 – 351 93 81, pps@rws.nl.

Kijk op www.rijkswaterstaat.nl of bel 0800 – 8002 (gratis).